

Rektor Úr! Ombudsmanhelyettes Asszony! Professzor Asszonyok és Urak!

Tisztelt Kollégák! Kedves Vendégeink!

Kedves Elsőéves Hallgatók!

Hölgyeim és Uraim!

Tisztelettel köszöntöm Önöket az ELTE Állam-és Jogtudományi Kara 357. tanévének megnyitóján!

Engedjék meg, hogy beszédemet Moór Gyulának, egyetemünk 1946-ban leköszönt rektorának az 1946-os tanév megnyitásakor elhangzott beszámolójából vett idézettel kezdjem:

„Sokszor az Egyetem működésének legnélkülözhetetlenebb feltételei is hiányoztak. Így bár már az ősszel megindítottuk a tüzelőanyag megszerzésére irányuló akciónkat, s ennek érdekében a hivatalos fórumok megmozgatásában egészen az akkori miniszterelnökig elmentünk — mégsem sikerült a téli fűtést még csak a klinikák számára sem biztosítanunk: betegeink hideg szobákban sínylődtek, orvosaink fagypont alatti hőmérsékleten operáltak, az egyetemi előadások pedig közel négy hónapon át szüneteltek.

Sokszor viszont az infláció hullámaiban elvesztettük még azt is, amit nehéz fáradsággal megszereztünk. Május 13-iki ünnepélyünkön örömmel jelentettem be, hogy sikerült a kezelemre bízott összegekből krajcároskodó takarékosággal az egyetemi pályamunkák jutalmazására 15 milliárd pengőt összegyűjtenem. Ezt az összeget a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megértő támogatása további 15 milliárddal, Antal József újjáépítési miniszter úr áldozatkészsége pedig további 30 milliárddal gyarapította. Ezt az egész 60 milliárdos összeget értékállóan ígért adópengőben helyeztük el, s 20 millió adópengőről szóló betétkönyvünk ma pontosan 10 fillér értéket képvisel.”

Kedves Kollégák!

Immáron harmadik éve rendkívüli körülmények között tartjuk a tanévnyitót, és előre tekintve most sincs optimizmusra okunk, legfeljebb szükségünk. Mégis hálásak lehetünk, hogy a Moór Gyula által leírt nehézségek ma már nehezen elképzelhetők. Nem először próbálkozom azzal vigasztalni magunkat, hogy történelmi kontextusba helyezem jelenünk keserveit, hiszen valóban könnyebb, bár nem könnyű az életünk manapság. Túlzás nélkül állíthatjuk: a válságok évtizedét éljük. Még csak néhány hónapos volt az évtized, és egy száz éve nem látott mértékű járvány bénította meg a világ működését, lehetetlenné téve megszokott életvitelünk további folytatását. Két évvel később, a járvány újabb és újabb rohamai után kezdtünk volna fellélegezni, amikor Ukrajnában kitört a háború. Alig hét hónappal később pedig olyan

energiaválság elé néz egész Európa, melyhez foghatót utoljára 1973-ban és 1979-ben élt át, és ami könnyen komoly recesszióba döntheti gazdaságainkat. Mindehhez egy régóta nem látott mértékű infláció párosul, ami sokak életminőségét ronthatja le jelentősen.

A válság nem csak nehézségeket, de aggodalmat is szül. A koronavírus-járvány kitörésekor aggódhattunk, vajon a társadalom szervezett élete és a gazdaság helyreállítható lesz-e újra. 2022. februárja óta sokakban megfogalmazódhatott az aggodalom, vajon mire vezethet, hogy a szomszédunkban egy olyan atomhatalom folytat területszerző háborút, mely korábban negyven évig tartotta hazánkat megszállás alatt. Ma pedig azon gondolkodhatunk, hogyan biztosítható a háztartások és intézményeink energiaellátása, és honnan lesz erre anyagi erőforrás? Mindezek mellett egyre nyilvánvalóbban érezkelhetjük a klímaváltozást, és annak a veszélyét, hogy ez folyamat visszafordíthatatlanná válik.

A nehézségek és aggodalmak között érdemes tehát újra felidézni, hogy egyetemünk csaknem négy évszázados története gazdagon szolgál példákat a mostaninál lényegesen rosszabb helyzetekre is. A múlt példáinak emlékezetbe idézése mellett pedig saját tapasztalataink is adhatnak biztatást. Ezek a tapasztalatok azt mutatják, hogy az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara a pandémia éve alatt nem gyengült, hanem mind az oktatás, mind pedig a tudomány területén erősödni tudott.

A koronavírus-járvány kitörését követő egy hét alatt sikerült megszerveznünk az online oktatást, és így tartósan is új, a digitalizációhoz igazodó módszerekkel bővült az oktatási eszköztárunk. A pandémia alatt sem csökkent a lendületünk a perbeszéd versenyek területén: évente tíz különböző nemzetközi perbeszédversenyen vettek részt hallgatóink, és ezen belül négy versenyben rendszeresen regionális vagy előkészítő fordulót szerveztünk. Nem maradtak el a sikerek sem: a Jessup és Telders nemzetközi jogi perbeszédversenyek 2019-es diadalát követően 2021-ben a Herbert Smith Freehills versenyjogi perbeszédversenyt nyertük meg, melyet 2022-ben a Telders nemzetközi jogi perbeszédverseny első helye követett, és hallgatónk nyerte meg a European Social Charter Moot Court Competition legjobb előadójának járó díjat is. Egyre előkelőbbek a helyezéseink a kereskedelmi mediációs és a médiajogi versenyeken is.

A tudomány területén sem maradtak el a sikerek. Egyebek mellett oktatóink monográfiái és szerkesztett kötetei vezető nemzetközi kiadóknál (Oxford University Press, Cambridge University Press, Hart Publishing) jelentek meg, de a Q1-es folyóiratokban megjelent publikációk egyre nagyobb száma is mutatja a pandémia idején sem lassuló fejlődést.

Infrastruktúránk is fejlődött: az Egyetem téren az idei évben megújult az aula és a földszinti folyosórészek világítása, a kancellária megkezdte az internetes gerinchálózat kicserélését, és

folyamatban van az akadálymentességet biztosító lépcsőjárók beszerelése is a főbejáratnál és a földszint két másik pontján.

Mindezeket az eredményeket a nemzetközi rankingekben való előrelépés is visszaigazolja. Az egyetemek rangsorai közül legtöbbször hivatkozott QS World University Rankings azt mutatja, hogy az ELTE ÁJK 2020-ig nem szerepelt a jogi karok között, 2021-ben a 300-320. hely között rangsorolták, 2022-re pedig előre lépett a 250-300. helyre. Ezzel a regionális versenytársak közül a prágai Károly Egyetem jogi karával egy kategóriába tartozunk, a térségből már csak a krakkói és a varsói egyetem jogi kara előz meg minket.

Eredményeink bizonyítják, hogy az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának oktatói és hallgatói közössége olyan alkotó erővel rendelkezik, amelyet egy nagy válság sem törhet meg. Ebben az erőben bízom, és erre kérem Önöket is.

Kedves Elsőéves Hallgatók!

Nagy öröm számomra, hogy három év kihagyás után újra az Aula Magnában tudom a gólyákat személyesen köszönteni.

Szívből gratulálok Önöknek kiváló felvételi eredményükért, mellyel Egyetemünkre bekerültek. Az államilag támogatott jogászképzéshez az idei évben 475 pont volt szükséges. Önköltséges hallgatóink közül rendkívül sokan értek el kiemelkedően magas felvételi pontszámot. Hozzájuk szólva szeretném bejelenteni, hogy a mai napon meghirdetjük a „Felező” tanulmányi ösztöndíjpályázatot, aminek a segítségével 50 magas felvételi pontszámot elért elsőéves hallgató önköltségét felezzük meg.

Reményeink szerint ezt a szemesztert már jelenléti oktatással fogjuk tölteni, így az egyetemi élet visszatér régi kerékvágásába, a szemináriumok mellett tehát az előadásokat is létszámkorlát nélkül megtartjuk. Arra biztatjuk a hallgatóinkat, hogy ne mulasszák el az egyetemi éveknek azt a sajátos élményét, amit az előadások látogatása jelent, és amit az előadás-videók későbbi megtekintése sem tud pótolni.

Az oktatás szervezése terén ugyanakkor sajnos nem hagyhatjuk figyelmen kívül az energiaválságot. Ahogyan arról már Önök értesültek, a tanrend szerinti órátartás valamennyi kurzuson (legyen az előadás, szeminárium, alternatív vagy fakultatív tárgy) a mai nappal megkezdődött. 2022. szeptember 20-án az UNESCO sportnapon nem lesz tanítási szünet, az őszi szünetre pedig nem októberben, hanem 2022. december 12 és 17. között kerül sor. Vizsgáljuk emellett annak a lehetőségét, hogy az energiahelyzet szükségessé teszi a vizsgaidőszak online megtartását. Arra törekszünk ugyanakkor, hogy egy esetleges online

vizsgaidőszak esetén is legalább korlátozottan lehetséges legyen jelenléti vizsgák megtartása, gondolok itt elsősorban a záróvizsgákra.

Akárhogyan is alakul az oktatás szervezése, hadd ismétljem meg, amit az Orientációs Napok megnyitóján kértem Önöktől: ne csak a kötelezőt, hanem a lehetségest is figyeljék! Ne féljenek próbálkozni, megtalálni azt a tudást és készséget, amivel kiemelkedhetnek, önálló profilt szerezhetnek. Ha teljesítik a kötelezőt, hatalmas szabadságuk marad az Önöknek tetsző szakmai foglalatosságok megválasztásában.

E szabadság gyakorlásához az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara számtalan lehetőséget biztosít. A kötelező tárgyak mellett tanulmányaik során szemeszterenként 45 alternatív és 150 fakultatív tárgy közül választhatnak. A különféle szaktárgyaknak ez a gazdagsága azért lehetséges, mert oktatóink a legváltozatosabb területeken tartoznak szakmájuk élmezőnyéhez, gyakran nem csak az elméletben, hanem a gyakorlatban is.

Aki a külföldi, európai vagy nemzetközi jogrendek művelésében idegen nyelven szeretne elmélyülni, 48 angol nyelvű, 5 német nyelvű, 4 francia nyelvű és 1 olasz nyelvű kurzus közül választhat, vagy bekapcsolódhat a göttingeni egyetemmel közös német nyelvű, vagy a Paris II egyetemmel közös francia nyelvű részképzésbe. Aki pedig erre ambíciót érez, kompetitív környezetben, az Országos Tudományos Diákköri találkozón vagy a perbeszédversenyeken is kipróbálhatja a képességeit, a legjobb felkészítő tanárok segítségével.

Egy újabb idézettel, Kuncz Ödönnek az 1933/34-es tanév megnyitóján elmondott szavaival szólva: *„Mindenekelőtt véssék jól emlékezetükbe, hogy a diploma még nem jelent állást, pozíciót. Az álláshoz elsősorban elhivatottságra van szükség. Az, hogy önök [...] álláshoz jussanak, kettőn múlik. Mindenekelőtt önöknek kell mindent megtenni a teljes és tökéletes szaktudás megszerzése érdekében és — ami talán még fontosabb — önöknek kell kielemezniök saját magukból azt a terrénumot, amelyen hajlamaiknak és kedvüknek megfelelően leginkább képesek boldogulni.”*

Kedves Kollégák!

A válságok idején újra és újra megkérdőjeleződik a jog erejébe vetett bizalom. Megfogalmazódik a kétely, vajon válságos időkben tényleg a formális jog mondja-e ki a végső szót. Fontosnak tartom ezért ennél a pulpitusnál is megerősíteni: a jog uralma, az érdekek jog általi kiegyenlítése, a konfliktusoknak a jog alapján való feloldása a nemzetek közötti és a társadalmon belüli béke igazi biztosítója, a jog uralma nélkül pedig a társadalom szervezett élete ellehetetlenül.

Hadd idézzem újra Kuncz Ödön szavait:

„[A]z igazi jogász a társadalom háziiorvosa és megszervezője, aki nélkül a társadalmi békés együttműködés, az emberi kultúra határtalan munkaprogramját valóra váltó fejlődés el sem képzelhető. Hiába fedezték fel a mérnökök a kotrógépeket és szervezték meg a munka ritmusát, a szuezi csatorna soha létre nem jött volna, ha a jogászok meg nem teremtik a nagy vállalkozás tőkésükségletét tüneményes gyorsasággal előteremtő jogintézményt: az értékpapírt, a részvényt és a kötvényt.”

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának az a küldetése, hogy a jog erejében bízó, a jogalkalmazás művészetét magabiztosan művelő jogászok nemzedékeit nevelje fel. Ennek a hivatásnak a jegyében nyitom meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Karának 357. tanévét.

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

Budapest, 2022. szeptember 12.